

TURAN SAİRİ
(SAHİMERDANKUL HANOĞLU) ERGEŞ UÇKUN

Arslan KÜÇÜKYILDIZ

Bir zamanlar, birbirinden genç insanların "Türkistan" sözünü duyunca tüyleri diken diken oluyordu. Türkistan'dan, Turan'dan bahseden çok az insan vardı ve onlar ele geçirdikleri her kaynaktan esir Türk illerini tanımaya çalışıp, hasretlerini Ocağın Türkistan Geceleri'nde gideriyorlardı. Gözlerinde bulgur bulgur yaşlarla dinledikleri Türkistan havaları onları bambaşka iklimlere götürüyordu. Onlar, Cavit Ersen'in *Zindanlar'ı*, Cengiz Dağcı'nın *Badem dalına asılı bebekler'i* ve Yurdunu kaybeden adam'ları, Ayaz İshaki'nin *Üyge tabası* vasıtasıyla Türkistan dramını yüreklerinde yaşadılar. Cengiz Aytmatov'un nasılsa çevrilmiş romanlarının satır aralarında Türkistan Türklerinin gerçek hayat hikâyelerini aradılar. Aydınlarının feryatlarını duymaya gayret ettiler.

Onlara yol gösterecek, fikir verecek pek az önderleri, ağabeyleri vardı. Bu ağabeyler, ıssızlığın ortasında deniz feneri gibi kendilerine yol gösteriyordu. Zeki Velidi Togan'ın, Baymirza Hayit'in Türkistan hatıraları ve incelemeleri onlara akılcı olmalarını ihtar ediyordu. Çok çalışmalı, okumalı, yazmalıydılar. Kültürel ve siyasi faaliyetler içine girdiler. Her zaman duygularıyla hareket ettiler. Bu duygudur ki onları Türkeli'nin geleceğini düşünerek durmadan, dinlenmeden çalışmaya sevketti. İnatla mücadele ettiler: Sovyetlerin, Çin'in dağılacağını, esir Türk yurtlarının bir gün mutlaka özgünlüğüne, müstakilliğine kavuşacağını söylediler. Onlara "deli", "hayalperest" denildi. Çok az kişi inandı. Her şeye rağmen bir gün Gaspıralı'nın "Dilde, fikirde, işte birlik" sözlerinin gerçekleşeceğine olan inançlarını kaybetmediler. "Hazır olalım!" dediler. Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Kilisli Rıfat Bilge, Ahmed Caferoğlu, Yusuf Akçora, Hamdullah Suphi, Zeki Velidi Togan, Fethi Tevetoğlu gibi aydınların eserleriyle gıdalandılar. Tabutlukları yaşayan Nihal Atsız'ın şiirleri ve Nejdet Sançar'ın yazılarıyla kanatlandılar. Dündar Taşer'in sohbetlerinden istifade ettiler. İlhan Darendelioğlu ve Kemal Fedai Coşkun'er'in şahsında şehit edildiler. Osman Yüksel Serdengeçti gibi hapiste tutuldular. Yine de cüssesinden umulmayan bir yürek taşıyan dağ gibi Galip (Erdem) Ağabeyleri vardı ve mektuplarıyla onlara Türk Milliyetçisi olmanın buruk lezzetini tattırıyor, Avukat

* TRT Genel Müdürlüğü, Ankara

Şerafettin Yılmaz Ağabeyleri de bir faniden beklenmeyen enerjiyle onları savunuyordu.

Onlar, sadece Türkiye'de değil, Türk dünyasında da milletini seven insanların bulunduğunu, onların da sırtlarını verebilecekleri direkleri olduğunu biliyorlardı: Turar Rızkulov, Abdullah Kadiri, Çolpan, Abdullah Tukay, Törekul Aytmatov, Setter Han, Fatih Kerimî, Musa Carullah Bigi, Oyunski, Maksim Ammosov, Muhtar Avezov, Şeyh Kerim... Herbiri bir ordu gibi güreşen ve gerektiğinde canını vermekten çekinmemiş bu dev isimlerin ulaşabildikleri yazı ve şiirlerini ezberlemişlerdi. Onların fikirleri, vecizeleri ve mısralarının yaktığı meşale binlerce kilometreyi aşmış ufuklarını aydınlatıyordu. Türk milleti var oldukça onu sevenler ve uğrunda her cefayı göze alarak yol gösterenler olmaya devam edecekti.

Sovyet Komünist İmparatorluğu'nun dağılmasını görmekle bahtiyar oldular. Çok münbit bir toprak olan Türkistan toprağında tanıma imkânı bulamadıkları nice cevherler, güzellikler olduğunu görerek onları tanımaya, eserlerini hızla Türkiye Türkçesine aktarıp basmaya çalıştılar. Tanıdıkları her şahsiyetten gurur duydular. Dikkatlerinin büyük bir kısmını eski Sovyet ülkesi, yeni Türk Cumhuriyetlerindeki kıymetlere yönelttikleri için Sovyet sınırları dışındaki diğer Türklerin mühim şahsiyetlerini ihmal ettiler.¹ Mehmet Akif Ersoy'un millî şâir olarak tanınmasının sebepleri ne ise bugün aynı sebeplerle "Turan şâiri" olarak tanımlanabilecek bir filozof şâiri tanımakta geciktir. Neyse ki Şahmerdankul Hanoğlu Ergeş Uçgun'un *Yurt koşuğları* adlı eseri Ötügen Neşriyat tarafından basıldı. Ötügen, bir kısım peşin hükümlü basın ısrarla görmemezlikten gelmesine rağmen her Türk'ün mutlaka okuması gereken çok güzel eserler basıyor. Ergeş Uçgun'un şiirlerini basarak bir boşluğu doldurmuş, gecikmeli de olsa Türk kamuoyuna Turan şâirini takdim etmiştir. İnşallah bu büyük sanatkarın diğer eserlerini ve hatıralarını ve Uçgun'un tamamen kendi imkânlarıyla kırk yıldır Amerika'da çıkarmaya çalıştığı *Çapandaz* dergisindeki yazıları, sağda solda kalmış şiirleri ve makaleleri, özellikle Afganistan'dan kaçmasına sebep olan "Oğlak, Kabak ve Güreş" başlıklı millî sporlara dair makalesi de neşredilir.

Ergeş Uçgun'un bizim görebildiğimiz Türkiye'de basılmış iki eseri vardır: Biri "Tajik mi, tajlık mı?"² diğeri ise bulunabilen şiirleri ve kendi kaleminden kısa hayat hikâyesi ile birlikte Afganistan'daki Türk gelenek ve göreneklerinin anlatıldığı uzunca makalesinin yer aldığı Ergeş Uçgun ve Yurt koşuğları adlı

¹ Bu şahsiyetlerden biri de hâlen İngiltere'de oturan İran Türklüğü'nün yaşayan Şehriyar'ı, şâir Prof. Dr. Hamid Nutgî'dir.

² Ergeş Uçgun. *Tajik mi, tajlık mı?*, Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, Ankara: 1994, V+21 s.

eserdir.³ *Tajik mi, tajlik mi?* çok önemli bir konuyu. Taciklerin Türk olduklarını açıklamakta, Türklerin uyanışını geciktirip, birleşmelerini engellemek amacıyla oynanan oyunları ele almaktadır. "Kürt ve Tajik kardeşlerimiz gelişmekte olan Türk dünyasının iki kilit noktasında yer almış olmalarından dolayı sömürgeci batının dikkatini çekip ilerisi için bunlardan iş almak ve kendi saflarında tutmak sevdaları kızışmaktadır."⁴ Uçgun, Türklerin dünya üzerindeki üç büyük dile can, üç büyük dile de kan verdiklerini delilleriyle anlatmaktadır. Bu diller; Urduca, Tacikce, Kürtçe ile Arapça, Farsça ve Rusçadır. Bu makale üzerinde gelecekte çok durulacaktır kanaatindeyiz. Şimdilik Ergeş Uçgun'un Türk dünyasının uyanışı için bir başka şairden aktardığı "Allah'ın yakıtı çırayı söndürmek için üfürenin sakalı yandı" sözleriyle yetinmek istiyoruz.⁵

Dr. Orhan Söylemez tarafından hazırlanan ikinci eser için öyle anlaşılıyor ki çok emek sarfedilmiştir. Söylemez'in sunuş yazısından Ergeş Uçgun'un 1996 yılı Türkçe'nin Uluslararası Şiir Şöleni üç büyük ödülünden Şeyh Galip Ödülü'ne layık görüldüğünü öğreniyoruz. Amerika'da yaşayan şairin Afganistan'da doğduğunu, ancak dünyasının yeryüzünde Türklerin yaşadığı her yeri kucakladığını okuyoruz. Batı'nın İnsan Haklarını münasip görmediği insanların geleceğinin ve Türkler arasındaki kavga-döğüşün onu çok üzdüğünü "Atlanın" şiirinde olduğu gibi bütün Türklerin birbirine yardım etmesini istediğini öğreniyoruz. Sadece bu şiirinde değil bütün şiirlerinde gönül verdiği Türkistan'ın mimarlarına seslenmektedir. Hem de mükemmel bir Türkistan ortak Türkçesiyle. Ergeş Uçgun'un şiirlerindeki geniş ufukların sebebi Türk yurtlarının bir çoğunu dolaşmış olmasıdır. Türkiye Türkçesi, Arapça, Farsça, Urduca, Tacikce gibi dilleri, bu dillerde şiir yazabilecek kadar bilmektedir.

Şairin ifadesiyle "Güney Türkistan'da yaşayan Özbek Türklerinin örf ve âdetlerinin anlatıldığı hayat hikayesi eserin önemli bir hacmini oluşturuyor. Bu bölüm dil ve kültür çalışması yapanlara kırk yıllık mücadele tecrübesiyle meselelere kuşbakışı bakabilen keskin bir zekânın çözümlerini okuma lezzeti tattıracaktır. Türk Milleti'nin kutlu güç kaynakları olarak gördüğümüz toylarımız hakkında toplu malumatlar verilmesi bizi heyecanlandırmıştır. Uçgun, bu bölümde bir yandan hayatını anlatırken bir yandan da Bilge Tonyukuk gibi Türk dünyasının geleceğine yönelik dersler vermektedir. Ergeş Uçgun bugün dünyaya Afganistan diye tanıtılan Güney Türkistan'ın Horasan Vilayeti'ne bakan ve aynı zamanda eski Horasan'ın başkenti olan eski Antköy'de doğmuştur.⁶ Onun hayat hikâyesinden

³ Orhan Söylemez. *Ergiş Uçgun ve Yurt koşuğları*. İstanbul: Ötügen Neşriyat A.Ş., 1997, 189 s.

⁴ Uçgun 1994, s. 11

⁵ a.g.e., s. 11.

⁶ Söylemez 1997, s. 13.

bazı alıntılar yaparak fikirlerini daha yakından tanıtmak ve ondaki yanardağ misali Türklük aşkını yansıtmak istiyoruz:

"Batı'da her türlü silahlı ve mühimmat var; ama bizim helvamızı bilmezler. Eğer bilseler derhal savaşı bırakıp helva pişirmeye başlarlar veya bir gün biz öğretiriz."⁷ "Beşiğin ikinci ehemmiyeti, içine darı konulan özel bölmesidir. Darı çok az bir yük ile şekil değiştirir. Yani, çocuk darı bölmesinin üstüne yatsa, o anda çocuğun vücudu o bölmeye batıp, bölmenin içinde çocuğun kalıbı meydana gelir. Yani henüz kemikleri yumuşak ve vücut mayisi (suyu) scyyal (değişken) olan çocuğun narin yapısına zarar gelmeyip kemiklerde sıkışma ve bozulma olamaz ve hatta darı yavaş büyümeye de hassasiyet gösterip yanını açar. Bu yüzden Türkistan beşiği bir icad harikası olup henüz bir misli veya benzeri yapılmış değildir. Beşiğe karşı çıkanlar kendi cehaletlerinden habersiz biçarelerdir."⁸ O milletini her şeyi ile sevmektedir. "Bu icatlar ekseriyetle basiretli Türk analarının bizlere armağanlarıdır. Dünyaca meşhur "Türk gibi kuvvetli" veya Batı dünyasında kuvvet ölçme aletine "torkmeter" denmesindeki felsefenin özünde Türk anasının türlü marifetleri vardır. Ölmeden özünden geçme. Türk!"⁹ "Eğer toylar olmasa, at yetiştirmek, oğlak koşturmak, hatta sazende ve nevazendelik sanatları, neyrenbaz ve naşakçılık, hatta serpaylar ve top malzemelerinin arkasındaki sanat, kirfet, alış verişler, şehircilik, hülâsa Türkistan ve Türkistan iktisadiyatı yok olur. Afganistan'da Puştun Hükümeti'nin yasakları havadaki fermanın ileri gitmedi. Fakat Batı ve Doğu Türkistan'da birçok zayıyatımız vardır. Atsız, oğlak güreşsiz Türkistan'ı hayal edenler, tarih safhasından silinmek mecburiyetindedirler. Hele bundan sonra."¹⁰ "Birinci sınıfa başladığımda, dışarıdan gelen, yani Kabul'dan Antköy'e memuriyet için gelen ailelerden başka hiçbir Antköylü çocuk Türkçe'den başka dil bilmezdi. Ama gördük ki bütün derslerimiz bigânelerin (yabancıların) dilinde ve biz bir kelime dahi anlamıyoruz. Bu sebepten boydaşlarımızın çoğu beceremeyip çoban oldular. Kalanlara da gönül rahatlığı ile ders veren muallim yoktu. Bilhassa Sind Vadisi'nden gelen Peştunların tek derdi rüşvet almaktı... Bu açıdan hiç kimse çocuğunu okula göndermek istemezdi."¹¹ "Bu devrede, Türkistan safhasından başka mekteplere talebe alınmazdı. Özellikle Harbiye, Tıbbiye ve Hukuk Fakülteleri Türkler tarafından açılıp işletilse de Afganistan Türkleri bu hukuktan mahrum idi... Tıp, hukuk ve askeriyenin yolunu açmak için her türlü

7 a.g.e., s. 15.

8 a.g.e., s. 16.

9 a.g.e., s. 17.

10 a.g.e., s. 17-18.

11 a.g.e., s. 22.

beşeri imkânlarımı istimal kılsam da muvaffak olamadım. Sadrazama çıktım."¹²
"Ben Sadrazam naibi olsam da gücüm yetmedi. Seni yok etmelerinden korkarım. Adamların yakasından tutmuşsun. Sen yine de sağ kalmına şükret, imkânı varsa bu işten sarf-ı nazar kıl diyerek nasihat etti... Ben başka çare düşündüm. Fen Fakültesini 1952 yılında terkedip Antköy'e öğretmen olarak tayin olundum. Maksadım mümkün mertebede talebe yetiştirip Kabul'e göndermektir."¹³

Uçgun, başlıbaşına bir kitap hacmindeki bu hayat hikayesinde örf-âdetleri, gelenekleri, toyları (oldukça ayrıntılı bir tasnifle), yaz ikramlarını, çocuk eğitimini, erkeklere küpe takılması meselesini, Kur'an'ı öğrenmesini, Afganistan'da Türklere uygulanan bezdirme ve yurtlarından sürme politikalarını, kız okullarının açılması için yaptığı mücadeleyi, Türk Şeybanileri, memleketten kaçış hikayesini çok tathî bir üslupla anlattuktan sonra Türkiye'ye gelişini ve yaptığı öğretmenliği şöyle anlatıyor:

"Türkiye'ye vardığımızda göğsümüzü gere gere herkese Türklükten, Türkistan'dan, tarihten heyecan ile sohbet ederdik. Yavaş yavaş anladık ki bazı kişilerin kulaklarına girmezmiş. Bir müddet bunun sebebini anlayamadan geldik. Sonradan sorup öğrendik ki Türkiye'de her Türkçe konuşan kişi neslen Türk değilmiş. Yahudi, Ermeni, Rum vesair halklar da varmış ve bunlardan bazıları hatta Türkleri sevmezmiş. Hımmmm... dikkat dedik."¹⁴ Öğretmenlikte zorluk var mıydı? Sorusuna cevaben: "Horasan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki isimlerde büyük fark yoktu; fakat fiillerde biraz Türkmençe koşulup söylense zorluk çıkmazdı. Bir süre sonra aradaki farkları şu şekilde tesbit ettim:

Bütün dünyadaki Türkleri evvela "cok-cok"lar ve "yok-yok"lar diye ikiye ayırırız. Yine bunları k-giller ve g-giller deyip iki ok çekinin. Geri kalanını Kadimî Türkî Lisanının sarf ve nahv (imlâ) kaideleri veya eski aheng kaideleri ile yazıp söyleşseniz bütün Türkler bir gibi olup birbirini anlar. Bugünkü dünyada Türk dili her yerde aynı Türkî dilinin grameri ile kullanılmıyor. Mahallî lehçeler ve gramersiz avamca (halk) uygulamaları bir sürü dil varmış gibi arz edilip dünyaya satılmaktadır."¹⁵ "Şimdi Türk dilini parçalayıp hatta akademik ölçeği olmayan halk dilini başka dil diye satmaya gayret eden hód-perest allâmeler çoğalmıştır. Bu kişilerin kendileri de talim ve terbiyeye muhtacdırlar diye düşünüyorum. Kırk yıldan beri dünyayı dolaşıp Türkistan'ın saadetine yardım eden kişi veya müesseseler bulamasak da dilimize uzatılan elleri kesmek için çareler bulundu. İnşallah bu çareler saadet eşliğini de açar. Biz kaideyi bulduk veya varlığını ilan

¹² a.g.e., s. 24.

¹³ a.g.e., s. 25.

¹⁴ a.g.e., s. 32.

¹⁵ a.g.e., s. 32.

ettik. Belki istisnalar da vardır; ama istisna kaideyi bozmaz."¹⁶ "Türkiye stratejik bir noktada bulunduğu için belki bütün dünyada harici ellerin en çok oynadığı yer desek yalan olmaz."¹⁷ "Türkiye'de masum insanlar bigânelere (yabancılara) atet olup birbirini kırmaya başladılar. Bu kavgalar ilkokullara kadar sıçramıştı. Bu kavgaların işaretleri görünmeye başlayınca aklıma Türkistan'daki "Ceditçiler" ve "Kadimciler" kavgası geldi... Belki de hadiselerin özüne doğru gitmeye karar verdim. Bu kararla Amerika'ya göç edip yerleştim."¹⁸

Aşağıdaki şu tesbitler ne kadar doğrudur:

"Dünya hakkındaki görüşümü şöyle açıklayabilirim; Türkistan'ın baht yıldızı doğdu, basiretli evlatlara ihtiyacı var. Uzak doğuda yıldızlar var, ama ay ile güneş yok ve biz olmadan doğmaz. Hindistan ve Pakistan henüz İngiliz'den kurtulmadı. İran iki cihan avaresi... İngiliz gözünden yaralanan ahtapot gibi... Avrupa mütekebbir, attan düştü, üzengiden düşmedi... Araplar... Onlardan ne kendilerine ne de müslümanlara fayda var... Amerika zenginliğe batmış, işi bitmiş kavun gibi... Türkiye mütezazel. Oñ kolu ile sol kolu (sağ eli ile sol eli) birbirinden habersiz. Akıl çok feraset az. En büyük ihtiyaç mal, servet değil, ağız birliğidir. Dünya Türk Birliği halk arasında fiilen kuruldu. Garb dünyasının oyunlarına rağmen durmuyor. Lider Türkiye'den değil belki ümid edilmeyen bir yerden çıkar veya Türkiye'deki Avrupa-perestlik oyunu bozulduktan sonra Türkiye'den de çıkması mümkün. Hazırki sistemin Türk dünyası için işlemediği muhakkak."¹⁹

Ergeş Uçgun, şiirlerini takdim için ayrıca bir Sözbaşı kaleme almış ve şair millet oluşumuzu dile getirmiştir. "Bu kutlu ata mirasından bana da birazcık bir şey düşmüş olsa gerektir."²⁰ diyerek mütevazılık gösterse de olağanüstü güzel şiirleri olduğu muhakkak. Biz, onun günümüzün Turan şairi olduğunu, kalemiyle Ali Şir Nevai gibi bütün Türkleri biraraya topladığını görerek bu satırları kaleme almaya cesaret ettik. Onun şiirlerinden en az Mehmet Akif'in, Nihal Atsız'ın, Yavuz Bülent Bakiler'in şiirleri kadar lezzet aldık. Bu konuda söz söylemeyi işin uzmanlarına bırakıyoruz. Sadece şu mısralar bile onun bağı yanık bir âşik olduğunu göstermektedir:

"Türk-ü-Tajik-ü-Tatar, bir gövde-ü-bir kandır.

Ayrılık ba'bını açan, merd-i bi-vidandır."²¹

16 a.g.e., s. 34.

17 a.g.e., s. 34.

18 a.g.e., s. 37.

19 a.g.e., s. 38.

20 a.g.e., s. 41.

21 Uçgun 1994, s. 12.

Şimdi sizleri Uçgun'un şiirleriyle daha yakından tanıştırmak istiyoruz:

TÜRK ANASI AĞLARKEN

Kırım varken, ana yurtta vatanda
Yanın varken, kır bayırda çemende
İlin bağı, matem ile yananda
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Baka kaldık, Kazak, Kırgız giderken
İlimizi, kanhor düşmanlar yerken
Bize geldi sıra, bize ne derken
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Mermiyle Türk kanı savurdular
Halkımızı, kazansız kavurdular
Beşikteki bebekleri vurdular
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Türk'ün dostu, Türk olur demişlerdi
Kimse demez, nedir bunların derdi
Kani dostlar? Bıçak kemiğe erdi
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Keskin Türk kılıcı, kımına daldı
Cengiz'in yurdunu, çingene aldı
Fatih'ten, Timur'dan, ne boklar kaldı
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Bakmaz mısın, her kaşşaktan kem olduk
Yanmaz mısın, kimler idik kim olduk
Diri diri, köpeklere yem olduk
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Zalim düşman, il bağını dağlarken
Şehit kanı, pınar olub çağlarken
Türkistan'da, Türk anası ağlarken
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Nerde kaldı, sakız satan hür dünya
Türk deyince, düşman ile bir dünya
Sağır dünya, dilsiz dünya, kör dünya
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Dostlar kaçır bizden, siyaset diye
Düşman Türkü bitirdi, yiye yiye
Hangi güne yararsın, ey Türkiye
Ben ağlarım, sen ağlama desen de

Bir yol bulub, birleşmeyince Türkler
Düşman ile, hırlaşmayınca Türkler
Uçkun gibi, gürleşmeyince Türkler
Ben ağlarım, sen ağlama desen de²²
TÜRKİSTAN GÜLÜ

Men Türkistan gülü idim Horasan sünbülü idim
Nertigimge tegdi orak Ah tamırım deb kayırdım

Tüştüm birav güldaniga Derd-ü-firak zindaniga
Şark nurıdan medet tileb Tamır saldım dil kanığa

Bir kün köhne gülden sindi Tamırlar toprakğa indi
Ümid nurları yalturab Zomluk kara bahtını yendi

Esligeç usgan tağımını Öz bağım öz toprağımını
Tomurcuklar kozgalanıb Kaytıb berdi yaprağımını

Gunçalarını tınmay açar Atır yolda anber yolda
Soyrc bülbül çaknaşırılar Taze güller sinik kolda

Işkı anhın avaramen Ni çarçaymen ni haramen
Başda Uçkun sevdası bar Yâr kel demes men baramen²³

TÜRKMEN ÖZBEK
Türkmen diyen bir il bar
İnsanların tekesi

Özbek diyen bir il bar
Tekelerin serkesi

Altay Aral Kafkazlı
Dındaş yurttaş karındaş

²² Söylemez 1997, s. 86.

²³ a.g.e., s. 94.

Turan diyen bir yurt bar
Aslanların ülkesi

Tekelerin yurdunda
Köp kısır maral gördüm

Aslanın kuyruğuyla
Oynayan şagal gördüm

Uçkun der ki tekeler
İrgimalı sekmeli

Yaşlı arslan uyanıb
Kuyruğunu silkmeli²⁴

Görüldüğü gibi karşımızda bir filozof Turan şairi vardır ve 1990 sonrasında tanıdığımız en mümtaz isimlerden biridir. Türkiye Türkçesinde Türkistan ile ilgili yazı ve kitaplar yayımlandıkça bilmediğimiz birçok önemli kişi ve konu ortaya çıkacaktır. Biz Kırgızistan'da bir gecede yok edilen 137 aydın ile ilgili bir yazıyı yayınlamıştık.²⁵ Bu yazımızda Afganistan Türklerinin yiğit bir evlâdını tanıtmaya çalıştık. Afganistan Türklerini daha yakından tanımalıyız. Yine Sibiryâ Türklerini tanımak da birçok bilinmezi açıklığa kavuşturacaktır. Meselâ. Sovyetlerin çöküşünü hazırlayan Kazakistan 1986 Almatı (Celtoksan) olaylarından çok önce Sahaeli'nde Saha Türkleri rejime karşı ayaklanmış, şehitler vermişlerdir. Doğu Türkistan her Türk'ün yakından takip etmesi gereken, kanayan bir yaramızdır.

Türk dünyasını bir bütün olarak gören ve yaşadığı sürece ömrünü milletine adanarak, hangi coğrafyada yaşarsa yaşasın, ışığıyla bize binlerce kilometreden yol göstermeye devam edecek olan Çapandaz²⁶ Ergeş Uçgun ağabeyimize Allah'tan sağlıklı uzun ömür niyaz ediyoruz. Kendi imkanlarıyla çıkardığı *Çapandaz* dergisi nasıl Afganistan'ı, Türkistan'ı mânen kuvvetlendiriyorsa, bilsin ki Türkiye'de yayınlanacak her eseri, makalesi²⁷ bizlere kuvvet verecektir. Bu vesileyle Dr.

²⁴ a.g.e., s. 95.

²⁵ B. D. Abdurrahmanov. "Çön Taş", Aktaran: Nurgül Moldalıyeva, *Bilig* dergisi, sayı 4, Kış 1997, s. 13-16.

²⁶ Çapandaz, kökbörü, kökpar, buzkaşı, gökbörü veya oğlak oyunu olarak bilenin meşhur Türk oyununda, cesaret isteyen bu oyunu oynayan oyunculara verilen addır. Bilindiği gibi kumla doldurulan oğlak derisi dikilir ve suda bekletilerek ağırlaştırılır. Kaldırmak oyunculara güç gerektirir, ayrıca kurt dalaşını andıran bu savaş oyununu oynamak cesaret ister.

²⁷ Ergeş Uçgun. "Ellibin yaşındaki Turan Afganistan olur mu?", *Yeni Türkiye* dergisi, sayı 16, c. II, s. 1694-1697.

Orhan Söylemez'i ve Ötügen Yayinevi'ni Türk dünyası edebiyatı ulu kişilerinden böyle kıymetli eserleri ele alarak yayınladıkları için tebrik ediyoruz.